

APARTADO F: COORDINACIÓN COAS ESTRATEXIAS GLOBAIS DE DESENVOLVEMENTO RURAL DE GALICIA

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F. Coordinación coas estratexias globais de desenvolvemento rural de Galicia 2

F.1. Procedementos e actuacións durante a elaboración da estratexia para a súa coordinación coas dos restantes territorios de Galicia, co fin de maximizar as sinerxías e complementariedades 2

F.2. Mecanismos e procedementos que se van implantar ao longo do período 2023-2027 para asegurar a execución da estratexia de xeito coordinado cos restantes GDR de Galicia 9

F.3. Mecanismos e procedementos para asegurar a execución da estratexia de xeito aliñado con outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Administración autonómica no marco da PAC..... 11

F.4. ANEXOS 27

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F. Coordinación coas estratexias globais de desenvolvemento rural de Galicia

Os mecanismos e actuacións que se describen a continuación reflicten o marco de coordinación previsto á data de entrega deste documento. A coordinación da estratexia do GDR Seitura 22 coas dos restantes territorios de Galicia, e con outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Administración autonómica no marco da PAC, concíbese como unha actividade continua ao longo de todo o período. Polo tanto, os citados mecanismos e actuacións adaptaranse e desenvolveranse de forma dinámica, en función das necesidades derivadas da execución da estratexia do GDR así como do contexto de planificación e gobernanza no que esta se insire, especialmente a nivel galego.

F.1. Procedementos e actuacións durante a elaboración da estratexia para a súa coordinación coas dos restantes territorios de Galicia, co fin de maximizar as sinerxías e complementariedades

F.1.1 Mecanismos xerais de coordinación no proceso de elaboración da estratexia

O marco de partida para coordinar a elaboración da Estratexia de Desenvolvemento Local Participativo (EDLP) cos restantes GDR de Galicia veu dado pola *Resolución de AGADER do 18 de maio de 2022 pola que se publica o Acordo do Consello de Dirección do 20 de abril de 2022 polo que se aproban as bases reguladoras para a selección de organizacións candidatas a converterse en entidades colaboradoras na medida Leader de Galicia para o período 2023-2027, para a concesión de axudas orientadas á adquisición de capacidades e para accións preparatorias en apoio do deseño das futuras estratexias de desenvolvemento local participativo para o período de programación 2023-2027, cofinanciadas polo fondo Feader, e para a aprobación de estratexias de desenvolvemento local, así como a correspondente convocatoria, para as anualidades 2022 e 2023* (DOG de 2 de xuño de 2022). O artigo 6.1 destas bases reguladoras establece que “*Co fin de optimizar os resultados da medida Leader en Galicia no período 2023-2027, requírese que a preparación das diferentes estratexias de desenvolvemento local estea coordinada a través dunha asociación de GDR de Galicia que agrupe polo menos a dous terzos dos GDR de Galicia*”.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

O GDR Seitura 22 decidiu adherirse a ese marco xeral de coordinación a través da Asociación de GDR de Galicia, o que se plasmou na súa participación nas seguintes accións concretas:

- Subscrición do Convenio de colaboración entre a Asociación de Grupos de Desenvolvemento Rural de Galicia, a Universidade de Santiago de Compostela (USC) e a Universidade de Vigo (UVigo) para a coordinación das propostas de estratexias de desenvolvemento local LEADER dos 24 GDRs de Galicia no período de programación 2023-2027.
- Utilización da “plantilla” ou guía común que se confeccionou no marco do citado Convenio para a elaboración das EDLP dos GDR de Galicia, así como do repositorio de documentos e o visor SIX-Web asociados. Isto permitiu coordinar cos restantes territorios de Galicia o contido dos diferentes apartados da estratexia, así como contar cunha información e documentación de partida común para a elaboración das estratexias dos diferentes GDR.
- Participación do Grupo nas reunións organizadas pola Asociación de GDR de Galicia para discutir e afinar os instrumentos de coordinación antes mencionados. En concreto, o Grupo participou nas seguintes reunións de coordinación:

08/06/2022	Reunión Comité Seguimento Agader cos GDRs
13/06/2022	Reunión 30 Aniversario Avaliación LEADER (Concello de Cenlle)
20/06/2022	Asemblea Xeral ordinaria da Asociación de GDR, debatendo e acordando posibles accións de coordinación das Estratexias
11/08/2022	Asemblea xeral da Asociación de GDR de Galicia para aprobación do Convenio
16/09/2022	Comité seguimento Convenio Asociación GDR – Universidades
17/10/2022	Comité seguimento Convenio Asociación GDR – Universidades
25/10/2002	Comité seguimento Convenio Asociación GDR – Universidades
7/11/2022	Comité seguimento Convenio Asociación GDR – Universidades
8/11/2022	Participación GDRs en proxecto GAL X CLIMA (online)
10/11/2022	Asemblea Xeral da Asociación de GDR para a coordinación de Estratexias
14/11/2022	Envío de borrador aos GDR de Plantilla para elaboración de Estratexias 2023-2027
15/11/2022	Elaboración de cuestionario online para os GDR sobre o interese na creación de Grupos Temáticos e definición de temas

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

2/12/2022	Xornada funcionamento Visor para recuperación terras agrarias
12/12/2022	Seminario Redes, Grupos e Retos para o novo LEADER (2023-2027)
13/12/2022	Participación GDRs en proxecto GAL x CLIMA (2) (online)

- Ademais, o Grupo traballou de forma conxunta coa Asociación de GDR e o equipo de apoio técnico das Universidades, especialmente en certos apartados específicos da súa estratexia:
  - A. Deseño do proceso participativo de cara a petición de ofertas económicas para levalo a cabo.
  - D. Análise do marco normativo e institucional. A partir da labor desenvolva pola equipa técnica das Universidades.
  - E. Análise da situación actual de uso e xestión do territorio correspondente. Máis alá da asistencia técnica contratada contamos co apoio do Laborate (USC) para resolver as dúbidas ao respecto.
  - G. Propostas de proxectos piloto. Estas foron revisadas polo equipo de Universidades.

F.1.2. Grupos de traballo (GT)

F.1.2.1. Grupos de traballo (inicio da elaboración EDLP)

De modo complementario, o GDR Seitura 22, en colaboración cos restantes GDR de Galicia a través da Asociación de GDR, está a participar na definición e posta en marcha de grupos de traballo, tanto grupos focais temáticos como por tipos de territorios. Estes grupos de traballo iniciarán a súa actividade durante a elaboración das EDLP, en particular na fase de definición dos obxectivos e liñas estratéxicas e de concreción do Plan de acción de cada GDR. Os grupos de traballo están concibidos para axudar a identificar ámbitos de colaboración e sinerxías a medio e longo prazo entre os diferentes territorios, así como posibilitar o intercambio de ideas no deseño das accións da EDLP. En concreto, a participación nos GT facilitaralle ao GDR Seitura 22, entre outros, os seguintes aspectos:

- Poñer en común a experiencia dos períodos anteriores, tratando de extraer leccións aprendidas para o período 2023-2027.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- Intercambiar ideas sobre os obxectivos para este novo período.
- Explorar as posibilidades de coordinar proxectos e actuacións e buscar unha mellor definición dos tipos de proxectos a apoiar.

Como primeiro paso, xa se ten realizado, por parte do conxunto dos GDR de Galicia a través da Asociación de GDR, un inventario inicial dos temas de maior interese para ser abordados en grupos focais temáticos, cuxos resultados se resumen a continuación:

TEMÁTICA	GDR INTERESADO
A.-Telecomunicacións e innovación dixital	-
B.-Novos modelos enerxéticos e eficiencia	X
C.-Auga e cambio climático	X
D.-Recuperación de terras agrarias-novos empregos	X
E.-Ferramentas para a xestión do territorio	X
F.-Turismo en espazos rurais	-
G.-Innovación ambiental, infraestrutura verde e conectividade ecolóxica	X
H.-Novos modelos xestión do Monte, loita contra incendios e sostibilidade	X
I.-Sector agrario e produtos alimentarios	X
J.-Dinamización e retos de xénero e coa xuventude	X

No caso concreto do GDR Seitura 22, este ten interese en colaborar nos seguintes grupos focais temáticos:

- Grupo focal temático B; Novos modelos enerxéticos e eficiencia:
  - O principal interese para participar neste grupo de traballo radica no momento de cambio en relación coa enerxía que estamos a vivir e que o pode mudar todo.
  - Nese senso, o GDR pode contribuír coa súa experiencia, á animar o desenvolvemento de comunidades enerxéticas no medio rural.
- Grupo temático C; Auga e cambio climático:

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- O principal interese para participar neste grupo de traballo radica na necesidade de aprender a mitigar e en todo caso adaptarnos as novas circunstancias que está nova realidade está a introducir.
- O GDR pode contribuír a creación dunha masa crítica mínima para introducir e traballar esta temática.
- Grupo temático D; Recuperación de terras agrarias-novos empregos:
  - O principal interese para participar neste grupo de traballo radica no interese en promover o desenvolvemento no territorio da nova Lei de recuperación da terra agraria, e promover a incorporación ao sector primario.
  - O GDR pode contribuír a través da plataforma de emprego Nó Rural, que pretende ampliar a súa actividade a través dos sistemas de información xeográfica para poder así desenvolver os instrumentos da Lei de recuperación de terra agraria. Dita ampliación de actividades poderíase financiar a través da convocatoria de cooperación, dado que Seitura coordina unha solicitude con ese fin.
  - O GDR participará activamente neste grupo temático dado o mandato da Estratexia para traballar nestes obxectivos.
- Grupo temático E; Ferramentas para a xestión do territorio:
  - O principal interese para participar neste grupo de traballo radica no feito de que os GDR están chamados a xogar un papel en canto a planificación territorial, dado que a nivel comarcal practicamente non hai quen desenvolva ese papel. Ademais da complementariedade que presenta cos outros grupos de traballo.
  - Nese senso, o GDR pode contribuír a creación dunha masa crítica mínima para introducir e traballar esta temática.
- Grupo temático G; Innovación ambiental, infraestrutura verde e conectividade ecolóxica
  - O interese para participar neste grupo de traballo debese o impulso dado a estas temáticas a partir da convocatoria da Mesa Ambiental e as propostas apuntadas no medio do diagnóstico.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- O GDR pode contribuír desenvolvendo iniciativas como a presentada a convocatoria de cooperación en relación á infraestrutura verde ou a recollida como proxecto piloto para concertar a xestión dos espazos naturais.
- Grupo temático H; Novos modelos xestión do Monte, loita contra incendios e sostibilidade:
  - A través do proxecto de cooperación “Son de Monte”, Seitura 22 estableceu unha colaboración co grupo de investigación da USC GI-1648: Sistemas Silvopastorales, coa intención de trasladar coñecemento a xestión dos nosos montes a través da Mesa Agroforestal, instrumento de participación do Grupo.
  - As nosas aportacións virían da man da actividade desenvolta nos diferentes espazos silvícolas do territorio.
- Grupo temático I; Sector agrario e produtos alimentarios:
  - O interese en participar neste grupo de traballo ben dado pola actividade desenvolta nos últimos anos pola entidade, e referendado polo que levamos avanzado ata o de agora da estratexia, que sinala o universo da produción alimentaria e da alimentación en xeral como eixo central da nosa actividade e polo tanto da estratexia.
  - A este respecto, o marketplace, os proxectos de posta en valor de produtos locais e o proxecto de cooperación dos ecocomedores constitúen a principal experiencia que pode compartir o noso grupo.
- Grupo temático J; Dinamización e retos de xénero e coa xuventude:
  - A este respecto temos interese en participar polas expectativas xeradas durante o proceso de participación, especialmente en materia de igualdade.
  - Antes que falar de experiencia, neste caso trátase máis ben de corrixir as eivas sinaladas no diagnóstico, recoñecendo que o camiño esta aínda por percorrer.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

En canto a grupos de traballo por tipos de territorios, desde Seitura 22 identifícanse oportunidades de colaboración, nomeadamente cos territorios veciños e con aqueles que se incorporen aos ámbitos temáticos antes descritos.

Nese marco de traballo colaborativo partiremos, como xa se indicou, da nosa experiencia en proxectos de cooperación previos; como “Son de Monte”, “Ecomedores”, “Nó Rural”, pero tamén dos citados “Revolta Rural” ou “Terralimenta” onde colaboramos con outros 11 GAL de outras tantas CCAA.

Os grupos de traballo funcionarán principalmente a través do intercambio de documentos, complementado con reunións periódicas telemáticas (e eventualmente presenciais). Crearanse espazos dixitais compartidos que funcionen como repositorios, tanto de informes ou estudos de interese como de proxectos desenvolvidos polos GDR que podan ser de utilidade.

Os resultados máis relevantes, e que considere de interese, dos grupos de traballo nos que participe o GDR serán integrados no contido da súa estratexia, e posteriormente durante a execución da mesma, a través de diferentes vías:

- Elaboración de resumos executivos para discutir nos órganos de participación e decisión do GDR.
- Publicación na web do GDR de fichas divulgativas, en particular de proxectos de interese identificados, que poidan servir de inspiración.
- Outras actividades divulgativas; visitas de promotores e outros axentes, celebración de xornadas técnicas ou seminarios.

F.1.2.2. Grupos de traballo (remate da elaboración EDLP)

Os Grupos de Traballo son unha iniciativa de colaboración entre Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR) de Galicia co espírito de coordinar as súas EDLP. Estrutúranse en catro temáticas específicas, segundo a táboa actualizada que se reflicte neste documento. Estes grupos teñen como obxectivo abordar retos comúns e aproveitar oportunidades de desenvolvemento territorial nos territorios dos GDR participantes.

A través da cooperación e coordinación entre os GDR e outros axentes relevantes, os Grupos de Traballo buscan promover a reunión, formación, intercambio de coñecementos e a creación dunha rede de traballo en torno á temática elixida. O seu

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

obxectivo principal é articular proxectos e accións que teñan un impacto positivo nos territorios rurais e traballar para a obtención de fondos que permitan o seu desenvolvemento.

Guión Grupo de Traballo (GT) entre GDR de Galicia

O proceso de posta en marcha dos catro GT definidos previamente divídese en dúas fases. A primeira, consistente na definición do obxectivo deste GT, das súas temáticas, dos GDR que os forman e da metodoloxía a empregar para a súa posta en funcionamento, e que se dará por rematada coa entrega das EDLP a AGADER, cuxo prazo remata o 10 de xullo do presente ano. A segunda fase, que consistirá na posta en marcha dos GT, se iniciará coa aprobación, se é o caso, das EDLP e se prolongará durante toda a implementación das estratexias.

- Primeira fase

Esta fase comezou durante a elaboración das EDLP e dáse por rematada o 10 de xullo de 2023, data final para a entrega das EDLP. Os traballos desenvolto durante esta fase levaron as seguintes premisas e conclusións:

1. Definición dos GT en base ás temáticas de interese para os GDR. Quedando constituídos como segue:
  - a. Grupo traballo: Auga e Enerxía. Cambio climático e innovación ambiental
  - b. Grupo Traballo: Recuperación de terras agrarias. Ferramentas para a xestión do territorio
  - c. Grupo Traballo: Produtos agrolimentarios. Potenciación do sector agropecuario
  - d. Grupo Traballo: Turismo en zonas rurais
  - e. Grupo Traballo: Innovación e dixitalización
2. Incorporación dos GDR aos GT, segundo os seus interese e de xeito voluntario. Quedando como segue:

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

<p>Grupo: Auga e Enerxía. Cambio climático e innovación ambiental</p>	<p>Grupo: Recuperación de terras agrarias. Ferramentas para a xestión do territorio</p>
<p>Grupos inscritos:</p> <p>GDR1 Terras de Miranda GDR2 Terra Chá GDR3 Montes e Vales Orientais GDR10 Limia Arnoia (coordinador) GDR13 Condado-Paradanta GDR15 Pontevedra-Morrazo GDR 16 Pontevedra Norte GDR20 Ulla Tambre Mandeo GDR24 Seitura 22</p>	<p>Grupos inscritos:</p> <p>GDR2 Terra Chá GDR3 Montes e Vales Orientais GDR4 Comarca de Lugo GDR 5 Miño Ulla GDR 7 Valdeorras GDR8 Sil-Bibei-Navea GDR9 Monteval GDR10 A Limia-Arnoia GDR12 Carballiño-O Ribeiro GDR13 Condado Paradanta (coordinador) GDR15 Pontevedra-Morrazo GDR16 Pontevedra Norte GDR17 SalnésUllaUmia GDR19 Terras de Compostela GDR21 Ordes Asdecomor GDR22 Costa da Morte GDR23 Mariñas Betanzos GDR24 Seitura 22</p>
<p>Grupo: Produtos agrolimentarios. Potenciación do sector agropecuario</p>	<p>Grupo: Turismo en zonas rurais</p>
<p>Grupos inscritos:</p> <p>GDR1 Terras de Miranda GDR3 Montes e Vales Orientais GDR 5 Miño Ulla GDR8 Sil-Bibei-Navea GDR9 Monteval GDR11 ADERCOU GDR13 Condado-Paradanta GDR15 Pontevedra Morrazo</p>	<p>Grupos inscritos:</p> <p>GDR1 Terras de Miranda GDR3 Montes e Vales Orientais (coordinador) GDR4 Comarca de Lugo GDR7 Valdeorras GDR9 Monteval GDR12 Carballiño-O Ribeiro GDR13 Condado-Paradanta GDR15 Pontevedra-Morrazo</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

GDR 16 Pontevedra Norte	GDR16 Pontevedra Norte
GDR17 SalnésUllaUmia	GDR17 SalnésUllaUmia
GDR19 Terras de Compostela	GDR19 Terras de Compostela
GDR21 Ordes Asdecomor	
GDR22 Costa da Morte	
GDR23 Mariñas Betanzos	
GDR24 Seitura 22 (coordinador)	

Ao non haber GDR voluntario para coordinar o Grupo de Traballo de Innovación e dixitalización queda sen constituír pendente de facelo a que xurda o interese por parte dalgún GDR en lideralo e coordinalo. En todo caso a innovación será un elemento transversal no traballo de todos os GT.

3. Os GT enmárcanse dentro do epígrafe F do Anexo C como uns instrumentos para a coordinación das EDLP. Porén, acórdase por unanimidade, dos GDR que forman os GT, que deben ser unha oportunidade de cara a atender e tentar resolver problemas territoriais detectados máis alá das competencias do LEADER, axudando a consolidar aso GDR como axentes relevantes nos territorios.
4. A posta en marcha de proxectos cara á obtención de fondos para os territorios, máis alá do que nos posibilita o LEADER é un dos obxectivos principais destes Grupos de Traballo.
5. Reunirse, formarse, compartir e crear unha rede de traballo entre os GDR e con axentes das temáticas dos GT serán as principais liñas de traballo, co obxectivo de articular proxectos que teñan impacto nos territorios.
6. A composición dos GT é aberta, polo que ao longo das estratexias poderán incorporarse GDR interesados nas súas temáticas. Do mesmo xeito, preténdese que os GT sexan dinámicos e operativos. Para iso, redactarase un regulamento de funcionamento co obxecto de crear as condicións de traballo máis axeitadas e xerar produtividade. Tamén se regulará a posible baixa dos GDR que non participen activamente no GT.

- Segunda fase

A partir da aprobacións das EDLP por parte da AGADER, baixo un regulamento de réxime interno por definir, traballarase baixo a metodoloxía que se indica a continuación, coas seguintes consideracións:

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- A metodoloxía de traballo que pretendemos desenvolver é un proceso aberto e vivo. Polo tanto acordase que se ao longo da implementación das estratexias, no caso de detectarse a necesidade de crear outros GT, os GDR interesados organizaranse en función dos seus intereses comúns.
  - Así mesmo, se dentro dun GT actual se detecta a necesidade de crear subgrupos en beneficio da súa eficacia u eficiencia poderase e deberase constituír tales subgrupos.
1. Elaborar e aprobar un regulamento de uso interno para garantir o correcto funcionamento dos GT e a obtención dos seus obxectivos.
  2. En base ás matrices DAFO de cada GDR, elaborárase unha relación de necesidades e potencialidades, en cada temática do GT, para resolver as debilidades, ameazas e/ou potenciar as fortalezas e oportunidades dos seus territorios. A continuación haberá que acordar e reflectir cales desas necesidades son de interese común para os diferentes territorios e, sobre elas, marcar prioridades. O punto de partida para este traballo pode ser o que manifestaron os diferentes GDR na reunión que se celebrou en Lalín o 6 de xuño do presente ano e que se reflicten neste documento ao final do mesmo.
  3. Segundo a priorización de necesidades e pontencialidades haberá que marcar obxectivos xerais e obxectivos específicos dos GT.
  4. Definir plan de acción e as correspondente liñas estratéxicas e indicadores para o seu seguimento e avaliación
  5. Tamén será de interese Identificar os axentes e entidades de interese para os diferentes GT que, de maneira puntual, poidan participar co obxecto de formar, consultar, ou establecer colaboracións.

Relación de intereses manifestados polos GDR na reunión celebrada o 6 de xuño do presente ano en Lalín.

- Grupo de traballo auga e enerxía:

No cadro seguinte recóllense as temáticas prioritarias para os GDR que conforman este GT e que está coordinado polo GDR 10 Limia Arnoia.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

GRUPO	TEMÁTICAS PRIORITARIAS	AXENTES DE INTERESE
GDR 1 Terras de Miranda	Xestión da auga e enerxía na agricultura	Confederación hidrográfica.
GDR 2 Terra Cha	Xestión da auga e enerxía na agricultura. Comunidades enerxéticas locais.	Confederación hidrográfica. Axencia Europea do Medio Ambiente.
GDR3 Montes e Vales Orientais	Comunidades Enerxéticas Xestión de auga potable en rutas e camiños	FEGAMP Augas de Galicia
GDR 10 Limia Arnoia	Xestión da auga e enerxía na agricultura. Xestión da auga en núcleos urbanos. Sensibilización e manexo da auga como limitante para o desenvolvemento.	GDR. Empresas Galegas de xestión da auga (Viaqua, Espina e Delfin, Hidrantia,...)
GDR13 Condado Paradata	Optimización do recurso para uso humano e de regadío Comunidades Enerxéticas	Confederación hidrográfica.
GDR 15 Pontevedra-Morrazo	Descarbonización e cambio climático, servizos ecosistémicos do monte, comunidades enerxéticas e sensibilización ambiental / retos sectoriais	
GDR 16 Pontevedra Norte	Comunidade enerxéticas. Enerxías renovables.	DX Patrimonio Natural. SIAM.
GDR 20 – Ulla Tambre Mandeo	Comunidade enerxéticas. Boas practicas. Economía Circular. Auga e contaminación.	DX de Gandeiría. SINAC.
GDR 24 - Seitura	Comunidade enerxéticas. Mobilidade Rede traídas veciñais.	DX Desenvolvemento Rural

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- Grupo de traballo Recuperación de Terras Agrarias. Ferramentas para a xestión do territorio:

No cadro seguinte recóllense as temáticas prioritarias para os GDR que conforman este GT e que está coordinado polo GDR 13 Condado Paradanta.

GRUPO	TEMÁTICAS PRIORITARIAS
GDR 2 Terra Cha	Posta en marcha de instrumentos da Lei de recuperación da terra agraria galega (LRTAG). Concretamente polígonos e permutas.
GDR 3 Montes e Vales Orientais	Aplicación dos instrumentos da LRTAG a través do GDR.
GDR 4 Comarca de Lugo	As permutas como vía de recuperación da terra agraria.
GDR 5 Miño - Ulla	Posta en marcha de instrumentos da LRTAG co obxecto de aumentar a base territorial das explotacións de vacún e de viñedo.
GDR 7 Valdeorras	LRTAG orientada á loitar contra o abandono das terras, base territorial para as explotacións, prevención dos incendios, recuperación demográfica e mellora da calidade de vida da poboación no rural.
GDR8 Sil-Bibei-Navea	Posta en marcha de instrumentos de recuperación de terra agraria
GDR 9 Monteval	Os instrumentos da LRTAG como ferramentas para a loita contra os incendios forestais. Asesoramento iniciativas privadas que poden xurdir no territorio Impulso aos polígonos agroforestais privados. Difusión e divulgación da lei entre a poboación local.
GDR 10 Limia Arnoia	Proxecto A TERRA. Intentando crear metodoloxía de traballo para a aplicación da LRTAG.
GDR12 Carballiño-O Ribeiro	Novas producións coas posibilidades que dá a LRTAG. Así como estudo de loita contra as pragas e enfermidades na vide.
GDR13 Condado-Paradanta	A LRTAG debe ser unha oportunidade para xerar novas actividades produtivas no sector primario e artellar fórmulas de convivencia entre estas e os residentes dos territorio favorecendo a transición ecolóxica dos territorios.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

GDR15 Pontevedra-Morrazo	Aplicación dos instrumentos da LRTAG, facendo fincapé, na formación e asesoramento para promover os instrumentos de mobilización e recuperación, de iniciativa privada.
GDR 16 Pontevedra Norte	Desenvolver Banco de Explotacións.
GDR 17 Salnés Ulla Umia	
GDR 19 Terras de Compostela	Formarse para interpretar a LRTAG e asesorar a iniciativas públicas e privadas.
GDR 21 - Asedecomor	As permutas e os polígonos agroforestais como vía de recuperación da terra agraria, fundamentalmente no sector forestal. Reorientar a produción gandeira e recuperación da produción de variedades tradicionais.
GDR 22 Costa da Morte	Accións formativas relacionadas coa interpretación da LRTAG. Posta en marcha de polígonos agroforestais e realización de permutas para dotar de base territorial ás empresas do sector. Recuperación de variedades tradicionais e introdución de novas variedades de produtos agrogandeiros e forestais.
GDR 23 Mariñas Betanzos	
GDR 24 - Seitura	Aplicación dos instrumentos da LRTAG.

- Grupo de traballo produtos agroalimentarios. Potenciación do sector agropecuario:

A continuación recóllense as temáticas prioritarias para os GDR que conforman este GT e que está coordinado polo GDR 24 Seitura 22:

GRUPO	TEMÁTICAS PRIORITARIAS
GDR 1 Terras de Miranda	Estratexia da Granxa a Mesa. Sist. Alimentarios Sostibles. Ecocomedores. Transformación e comercialización de produtos agroalimentarios
GDR 3 Montes e	Estratexia da Granxa a Mesa.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

Vales Orientais	Sist. Alimentarios Sostibles.
GDR 5 Miño - Ulla	Transformación e comercialización alimentaria. Agricultura ecolóxica
GDR 8 Sil – Bibeí – Navea	Proxecto Silbina Transformación alimentaria
GDR 9 - Monteval	Estratexia da Granxa a Mesa Sistemas Alimentarios Sostibles Ecocomedores
GDR 11 Comarca de Ourense	Estratexia da Granxa a Mesa. Qm 0. Comedores Escolares.
GDR 13 Condado - Paradanta	Estratexia da Granxa a Mesa Produción, transformación e comercialización de produtos agroalimentarios Ecocomedores
GDR15 Pontevedra-Morrazo	Estratexia da Granxa a Mesa. Produción e transformación ecolóxica. Consumo de proximidade. Comercialización conxunta. Promoción e valorización das IXP, DO, AA.
GDR 16 Pontevedra Norte	
GDR 17 Salnés Ulla Umia	
GDR 19 Terras de Compostela	Consumo Qm 0. Relacións produtores-hosteleiros. Mercados locais
GDR 21 – Comarca de Ordes	Km 0. Mercados locais. Comedores comunitarios. Aproveitamento segundas calidades.
GDR 22 – Costa da	Valorización da produción de destrío para o seu

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

Morte	<p>aproveitamento.</p> <p>Consumo de proximidade e comedores comunitarios (Ecocomedores).</p> <p>Recuperación de variedades autóctonas e introdución de novas variedades de produtos agrogandeiros.</p> <p>Transformación da produción convencional en ecolóxica</p>
GDR 23 Mariñas Betanzos	
GDR 24 - Seitura	<p>Estratexia da Granxa a Mesa.</p> <p>Ecocomedores.</p>

- Grupo de traballo de Turismo en zonas rurais:

No cadro seguinte recóllense as temáticas prioritarias para os GDR que conforman este GT e que está coordinado polo GDR 03 Montes e Vales Orientais.

GRUPO	TEMÁTICAS PRIORITARIAS
GDR1 Terras de Miranda	<p>Integrar as novas tecnoloxías como eixo transversal.</p> <p>Turismo sostible e ecoturismo</p> <p>Vinculación dos recursos turísticos mar e interior</p> <p>Paquetización da oferta do territorio</p>
GDR3 Montes e Vales Orientais	<p>Ecoturismo e turismo activo de natureza.</p> <p>Traballar a sostibilidade turística dende o enfoque social, económico e ambiental.</p>
GDR4 Comarca de Lugo	Sostibilidade turística e intercambio de experiencias.
GDR7 Valdeorras	Turismo sostible, enoturismo e propostas de turismo industrial
GDR9 Monteval	<p>Iniciativas ligadas ao Enoturismo e Turismo arqueolóxico e de natureza</p> <p>Como axudar ao sector na creación de destino turístico e imaxe de marca</p> <p>vencellada aos valores territoriais? Impulso ao emprendemento neste sector</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

GDR12 Carballiño-O Ribeiro	Mobilidade para o sector turístico. Empresas de servizos complementarios.
GDR13 Condado-Paradanta	Potenciar o agroturismo e o turismo intelixente.
GDR15 Pontevedra-Morrazo	Enfoque transversal da sostibilidade. Turismo verde e enoturismo.
GDR16 Pontevedra Norte	Paquetizar oferta conxunta de varios territorios.
GDR17 Salnés Ulla Umia	
GDR19 Terras de Compostela	Crear experiencias de interese para Touroperadores; estudar interese dos operadores antes de facer paquetes Enogastronomía.

F.1.3 Outras actuacións para a coordinación da estratexia do GDR coas dos restantes territorios de Galicia

De tódolos xeitos compre destacar as actividades de colaboración desenvoltas xa durante esta fase de elaboración da candidatura, e que ben dada polas experiencias anteriores de cooperación:

- Territorios: Terras de Miranda e Asoc. Montes Vales.
  - o Interese e oportunidades de colaboración: A partir das actividades desenvoltas nesta anualidade en materia de animación ao emprendemento e mentorización. Referímonos ao proxecto Revolta Rural desenvolto a través da medida de “Traballo en Rede”.
- Territorios: Condado Paradanta; Limia-Arnoia; Seitura 22; Terra Chá; Mariñas-Betanzos.
  - o Motivación: Nesta ocasión trátase ben de grupos limítrofes; caso de Mariñas-Betanzos e Terra Chá, ben de grupos cos que durante esta fase de elaboración de estratexias coincidimos no Comité de seguimento da implementación do convenio entre a Asoc. De Grupos de Galicia e as Universidades; caso de Condado Paradanta e Limia Arnoia.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

- Interese e oportunidades de colaboración; Todos estes grupos veñen participando en algún dos proxectos de cooperación desenvolto no actual período, polo que vamos a seguir coincidindo en varios de estes grupos de traballo.
- Territorios: Mariñas-Betanzos.
  - Motivación: Ademais de ser o único grupo limítrofe na mesma provincia compartimos intereses estratéxicos comúns.
  - Interese e oportunidades de colaboración; Especificamente compartimos unha candidatura a medias para desenvolver nos respectivos ámbitos a Estratexia Galega de Infraestrutura Verde. Pero as oportunidades de colaboración van moito máis alá; alimentación, mobilidade de terras, etc.

As tres iniciativas anteriores están desenvoltas nas fichas anexas ao presente apartado F.

F.2. Mecanismos e procedementos que se van implantar ao longo do período 2023-2027 para asegurar a execución da estratexia de xeito coordinado cos restantes GDR de Galicia

A Asoc. Seitura 22 prevé impulsar e participar nos mecanismos e procedementos que se indican a continuación, para facilitar a execución da súa estratexia de xeito sinérxico e colaborativo cos restantes GDR de Galicia.

F.2.1 Taller de lanzamento: visión xeral das EDLP dos GDR galegos

Logo da aprobación das estratexias de desenvolvemento local, o GDR Seitura 22 contribuirá á organización, coordinada pola Asociación de GDR de Galicia, dun taller de lanzamento do novo período LEADER, no que cada Grupo exporá os principais elementos da súa EDLP, en particular do seu Plan de acción. Este taller permitirá coñecer con maior detalle as estratexias dos diferentes GDR de Galicia, co fin de afinar as accións de coordinación no novo período. En particular, axudará a identificar os grupos de traballo xa formados (ver o punto F.1.2) que é interesante que continúen funcionando e, no seu caso, outros novos a constituír.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

Ese taller de lanzamento poderá ir seguido de talleres de seguimento durante o período 2023-2027, nos que os GDR de Galicia podan presentar e debater as actividades realizadas, resultados, atrancos e retos no proceso de execución das súas estratexias, como mecanismo de intercambio de información e coordinación.

F.2.2 Grupos de traballo

Unha vez aprobada a estratexia de Seitura 22, contribuírase ao mantemento daqueles grupos de traballo (dos constituídos na fase de elaboración das estratexias) que considere de interese e/ou á creación doutros novos. Para concretar os obxectivos e actividades destes grupos de traballo tomarase, en principio, como referencia o modelo exposto anteriormente para o período de elaboración das estratexias.

Na medida das súas posibilidades, en función dos medios humanos e materiais cos que conte, propoñemos que a Asociación de GDR de Galicia supervise e preste apoio ao funcionamento dos grupos de traballo. Ademais, en función das necesidades detectadas, ás reunións destes grupos poderán ser convidados expertos ou outros actores externos con capacidade para aportar información de interese para os GDR.

F.2.3 Base de datos de proxectos

Seitura 22 colaborará na creación e actualización dunha base de datos conxunta dos proxectos e actividades financiadas no marco das EDLP en Galicia. Base de datos que, no seu caso, incluírá tamén outras actividades promovidas polos GDR que se consideren interesantes para o coñecemento dos outros Grupos.

A estrutura, contido, soporte tecnolóxico e ubicación desta base de datos, así como o procedemento para asegurar a súa actualización permanente, serán concretados por unha comisión *ad hoc* integrada pola Asociación de GDR de Galicia e AGADER.

F.2.4 Impulso de proxectos de cooperación

A partir do intercambio de información nos grupos de traballo nos que participe, Seitura 22 márcase o obxectivo de identificar proxectos de cooperación no marco LEADER a promover con outros territorios, e tamén explorar as oportunidades existentes noutros programas e convocatorias de financiación para proxectos que vaian máis alá do ámbito territorial deste GDR.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F.3. Mecanismos e procedementos para asegurar a execución da estratexia de xeito aliñado con outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Administración autonómica no marco da PAC

De entrada, entendemos que a definición dos mecanismos e procedementos para asegurar que a execución das estratexias dos GDR está aliñada coas outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Xunta de Galicia dependerá en boa medida das normas e actuacións que con ese fin adopte AGADER, en coordinación, no seu caso, cos órganos xestores das diferentes políticas sectoriais e intervencións.

Como punto de partida para contribuír a ese aliñamento, o GDR Seitura 22 recolle no apartado D unha análise da relevancia e a posible incidencia na súa estratexia dos principais elementos do marco normativo e institucional, prestando especial atención ás medidas de desenvolvemento rural programadas en Galicia dentro do Plan Estratéxico da PAC 2023-2027 (PE PAC), así como aos plans sectoriais e iniciativas da Xunta de Galicia relacionados co medio rural. A continuación aparece un resumo das medidas máis relevantes para o GDR Seitura 24 dentro das programadas no PE PAC 2023-2027 para Galicia.

Medidas máis relevantes para o GDR-24 dentro das programadas no PE PAC 2023-2027 para Galicia	
Obxectivos específicos (OE) e obxectivo transversal (OT) da PAC 2023-2027	Medidas
OE2	Incrementar a competitividade e sostibilidade a longo prazo das explotacións agrarias con especial atención a aquelas explotacións nas que esta competitividade se atopa máis comprometida, mediante o fomento e o apoio de investimentos individuais e colectivos e ferramentas que permitan optimizar os custos de produción
OE2	Mellorar a produtividade das explotacións agrarias e a súa sustentabilidade, favorecendo a súa transición a modelos produtivos máis sostibles
OE2	Favorecer a incorporación á actividade agraria, en particular de mozos e mulleres

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

OE2	Fomentar o emprego dos recursos propios dispoñibles (tanto recursos pastables como cultivos forraxeiros) para a cabana gandeira nacional diminuindo así a dependencia exterior de materias primas destinadas á alimentación animal
OE2	Fomentar a investigación, o desenvolvemento, a innovación, a dixitalización e a transferencia de coñecemento acompañados do necesario asesoramento integral nas explotacións agrarias para incrementar a súa competitividade e sostibilidade
OE2	Impulsar a mobilidade da terra e a posta en produción de superficies abandonadas, co fin de ampliar a base territorial das explotacións agrarias e favorecer a súa sostibilidade económica e ambiental
OE2	Mellorar a xestión e aproveitamento sostible dos pastos permanentes, especialmente os de carácter arbustivo e leñoso, e dos sistemas agroforestais, maximizando a provisión de servizos ecosistémicos, reducindo o risco de incendios e facilitando a extensificación da actividade gandeira
OE3	Agrupación do sector produtor para gañar dimensión económica facilitando o poder de negociación co resto de elos da cadea e impulsar unha maior participación dos agricultores na xeración de valor das súas producións
OE3	Fomento das producións de calidade diferenciada e ecolóxicas
OE3	Desenvolvemento de canles de venda alternativos
OE3	Apoio, dentro da cadea de valor, de medidas de adaptación e mitigación para a loita contra o cambio climático en liña co Pacto Verde Europeo (Decembro 2019) e coa Declaración de Emerxencia Climática e Medioambiental do Goberno de España
OE3	Impulsar o desenvolvemento da industria agroalimentaria, priorizando aqueles proxectos orientados a produtos diferenciados e/o con maior valor engadido
OE3	Apoio á participación dos agricultores e as súas cooperativas na transformación e comercialización dos produtos agrarios
OE4	Aumentar a capacidade de sumidoiro de carbono do solo, cultivos leñosos e sistemas forestais, entre outros
OE4	Reducir a vulnerabilidade dos sistemas agrícolas, gandeiros e/ou forestais aos impactos do cambio climático e aos eventos extremos fomentando a súa adaptación
OE4	Promover a diversificación da produción e a inclusión de cultivos e razas con maior potencial de adaptación ao cambio climático pola súa menor vulnerabilidade nos escenarios futuros de cambio climático

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

OE4	Diminuír o consumo de enerxía, promover o aforro e a mellora da eficiencia enerxética
OE4	Xerar e transferir coñecemento (I+D+i) para a implantación de sistemas agrícolas/gandeiros e/ou forestais innovadores desde a dobre perspectiva de mitigación e adaptación
OE4	Promover prácticas agrícolas que contribúan á redución e optimización do uso de insumos tales como fitosanitarios, fertilizantes, auga, enerxía, etc.
OE4	Cuantificar, valorizar e monitorizar a capacidade de sumidoiro de CO2 dos sistemas agrarios e forestais, especialmente de bosques e pastos permanentes
OE5	Conservación e xestión de terreos forestais, incluíndo o aproveitamento gandeiro
OE5	Mellorar a textura, a estrutura e a fertilidade do solo
OE5	Protexer o solo agrícola de maior capacidade produtiva do selado o de determinados usos concretos
OE6	Manter e recuperar a biodiversidade natural, con particular atención ás especies protexidas e aos hábitats naturais ou seminaturais, terrestres ou acuáticos, especialmente na Rede Natura 2000, que estean relacionados con – ou afectados por - explotacións agrícolas, gandeiras ou forestais
OE6	Potenciar a asignación de fondos europeos en zonas Rede Natura 2000, para así contribuír adecuadamente á su financiación, no ámbito da PAC, incluíndo as actuacións do Marco de Acción Prioritaria que encaixen cos obxectivos e mecanismos de intervención da futura PAC
OE6	Fomentar sistemas de produción agrícolas, gandeiros e forestais sostibles, como é o caso, entre outros, da produción agraria ecolóxica
OE6	Mellorar o estado de conservación das poboacións de polinizadores e mitigación dos diferentes impactos que sofren
OE7	Facilitar o acceso á terra
OE8	Promover a visibilidade e o empoderamento da muller rural
OE8	Mellora da dotación de infraestruturas e servizos nas áreas rurais, como elemento fundamental para frear a perda de poboación e mellorar a competitividade e a xeración de emprego e renda
OE8	Asegurar e fomentar a implementación dun desenvolvemento endóxico e a xeración de valor engadido asociada á metodoloxía participativa

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

OE8	Fomentar a xestión forestal sostible, mediante a potenciación das figuras asociativas existentes, a consolidación da propiedade, a planificación e a súa execución; mediante o incremento dunha oferta de produtos forestais adecuada ás demandas actuais e potenciais e diferenciada a través da innovación, dixitalización e desenvolvemento de modelos de negocio na xestión, aproveitamento e transformación de maneira integrada no sector forestal a través da súa vertebración
OE8	Estimular o aproveitamento sostible e multifuncional das superficies de Montes Veciñais en Man Común, impulsando unha mellor gobernanza por parte das comunidades locais e a ordenación dos seus recursos naturais
OE9	Modificar os hábitos de consumo en favor da sostibilidade e aliñalos coas recomendacións nutricionais
OE9	Mellorar a información sobre alimentación que recibe o consumidor e os seus coñecementos con relación á alimentación
OE9	Mellorar a calidade alimentaria, especialmente nos comedores de institucións públicas
OE9	Promover a Dieta Atlántica
OT	Incrementar o esforzo investidor en I+D+i agroforestal maximizando as sinerxías entre os programas sectoriais a nivel autonómico e destes cos nacionais e europeos

Tendo iso como base, propóñense os mecanismos e procedementos que se indican a continuación para asegurar o aliñamento da execución da súa estratexia (e das estratexias dos GDR galegos) coas outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Xunta de Galicia no marco da PAC, así como cos plans sectoriais e iniciativas prioritarias da Administración autonómica para o medio rural.

F.3.1 Identificación dos ámbitos prioritarios para o aliñamento e establecemento de directrices

A partir da análise das estratexias dos 24 GDR de Galicia finalmente aprobadas, en particular do seu apartado D, AGADER e os GDR identificarán conxuntamente os ámbitos temáticos e os tipos de proxectos ou actuacións nos que é máis necesario un aliñamento coas outras medidas de desenvolvemento rural e cos plans e iniciativas prioritarias da Xunta de Galicia para o medio rural. Sobre esa base, poderá elaborarse un documento (Guía para a execución das estratexias LEADER) no que se establezan normas e directrices para promover que a execución das estratexias dos GDR estea aliñada

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

coas outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Xunta de Galicia. O contido desta Guía poderá actualizarse a medida que avance a execución das estratexias, en base á experiencia acumulada, tendo en conta para isto as reunións de seguimento indicadas no punto F.3.3.

O GDR Seitura 22 avaliará a forma de incorporar as normas e directrices desa Guía xeral na aplicación da súa estratexia, tanto na información subministrada aos axentes do territorio como na valoración e selección dos proxectos presentados ao Grupo.

F.3.2 Xornadas informativas e formativas para o persoal técnico dos GDR

Ademais da elaboración da citada Guía, o GDR Seitura 22 considera oportuno que, ao inicio do período, se organice un programa de formación e información dirixido ao persoal técnico dos GDR sobre os ámbitos e tipos de proxectos identificados como críticos para o seu aliñamento coas outras medidas de desenvolvemento rural. Este programa pode ser organizado por AGADER en colaboración coa Asociación de GDR de Galicia, contando tamén coa participación dos órganos xestores das diferentes políticas sectoriais e medidas relevantes dentro da Xunta de Galicia.

Partindo diso, o GDR Seitura 22 levará a cabo actividades de información e divulgación aos axentes do territorio, sobre o tipo de proxectos financiados polo Grupo e a súa delimitación, complementariedade e sinerxías potenciais con outras medidas de desenvolvemento rural xestionadas pola Xunta de Galicia.

F.3.3 Reunións de seguimento

Como complemento do anterior, o GDR Seitura 22 propón a organización periódica de reunións entre AGADER e os GDR, coa participación tamén dos órganos xestores das medidas de desenvolvemento rural e políticas sectoriais relevantes, para avaliar o aliñamento da execución das estratexias LEADER con esas medidas e políticas sectoriais, resolver as dúbidas ou cuestións que vaian xurdindo e debater posibles adaptacións na execución desas estratexias e/ou nas políticas sectoriais e outras medidas de desenvolvemento rural.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F.3.4 Gobernanza

Para impulsar e pilotar as accións mencionadas nos puntos anteriores o GDR Seitura 22 considera que sería oportuno constituír un “Comité de Coordinación e Seguimento das Estratexias LEADER”. O seu cometido sería promover o aliñamento das estratexias dos GDR con outras medidas de desenvolvemento rural e políticas sectoriais relevantes, a través das actuacións citadas anteriormente e outras que se acorden.

O Comité estaría integrado por AGADER, unha representación dos GDR e responsables doutros servizos da Xunta de Galicia que xestionan medidas de desenvolvemento rural ou outras políticas sectoriais relevantes para as estratexias dos GDR.

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F.4. ANEXOS

F.4.1 Fichas anexas iniciativas anteriores

F.1 ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DURANTE A ELABORACIÓN DA ESTRATEXIA	
COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS CON GDR COLINDANTES AO TERRITORIO	
GDR CO QUE SE TRABALLA NA COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS 2023-2027	
TERRAS DE MIRANDA (GDR Nº 1), ASOC. MONTES E VALES (GDR Nº 3)	
ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DESENVOLVIDAS	Foto reunión
-Reunión coordinación de identificación de temas de interese para os tres GDR de cara a próxima anualidade. Data: 12/7/22 Láncara	
- Reunión de coordinación sobre o tema identificado . Data: 9 de Setembro de 2.022	
XUSTIFICACIÓN DOS ÁMBITOS TEMÁTICOS DA COOPERACIÓN IDENTIFICADOS	
<p>Os tres GDR son limítrofes, aínda que en dúas provincias diferentes.</p> <p>Os tres veñen cooperando nesta anualidade de 2.022 nun proxecto de animación ao emprendedurismo denominado Revolta Rural. Buscamos apoiar iniciativas innovadoras naqueles ámbitos que definimos previamente como estratéxicos para os GDR'S.</p> <p>Nestas reunións acordamos darlle continuidade á iniciativa de cara a futuro e reforzala fundamentalmente a través de formación e acompañamento (mentoring) nos seis temas identificados. De momento seguiremos financiando estas actividades a través de "Traballo en rede", sen embargo pódense abrir outras posibilidades ao longo do período de programación.</p>	
LIÑAS DE ACCIÓN CONCRETAS A TRABALLAR NA ESTRATEXIA 2020-2027	CONEXIÓN CON OUTRAS ESTRATEXIAS
Innovación turismo activo	
Innovación comercialización turística	
Innovación na cadea alimentaria	Estratexia Granxa-Mesa
Innovación no sector forestal	Estratexia Biodiv.2030 Estratexia a favor dos bosques 2030 Plan Forestal de Galicia
Innovación no uso da enerxía	Estratexia Pacto Verde
Innovación nos servizos a poboación.	
POSIBLES VÍAS DE FINANCIACIÓN PARA ACCIÓNS	ACCIÓNS
Traballo en Rede (Gastos funcionamento)	TODAS

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

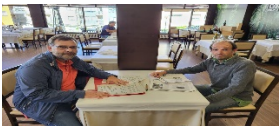

Animación LEADER (expedientes dos GDR de Animación)	
Proxectos de Cooperación	
Outras	

F.1 ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DURANTE A ELABORACIÓN DA ESTRATEXIA	
COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS SEGÚN EIXOS TEMÁTICOS	
GDR COS QUE SE TRABALLA NA COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS 2023-2027	
GDRs: Condado Paradanta; Limia-Arnoia; Seitura 22; Terra Chá; Montes e Vales Orientais; Mariñas-Betanzos	
ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DESENVOLVIDAS	
<p>Reunións para a definición e coordinación de Estratexias:</p> <p>21/06/2022 (Preparación documento inicial candidatura como GDR)</p> <p>08/07/2022 (Preparación documento inicial candidatura como GDR)</p> <p>11/07/2022 (Preparación documento inicial candidatura como GDR)</p> <p>18/07/2022 (Preparación documento inicial candidatura como GDR)</p> <p>19/07/2022 (Preparación documento inicial candidatura como GDR)</p> <p>11/09/2022 (Son de Monte)</p> <p>16/09/2022 (Alimentos da Biosfera)</p> <p>13/10/2022 Reunión definición de posibles liñas de interese común</p> <p>14/10/2022 Reunión definición de posibles liñas de interese común</p> <p>23/11/2022 (Son de Monte)</p> <p>2/12/2022 (Definición posibles actuacións comúns)</p>	
XUSTIFICACIÓN DOS ÁMBITOS TEMÁTICOS DA COOPERACIÓN IDENTIFICADOS	
<p>Seis GDR galegos teñen decidido identificar intereses comúns e definir posibles actuacións a desenvolver no período 2023-2027 nos seguintes eixos temáticos: Nova cultura do Monte (Son de Monte); Comedores escolares que consumen produto local, ecolóxico e de tempada (EcoComedores); Fomento do emprendemento na xuventude, identificando oportunidades de emprego ligados a recuperación de terras agrarias (Nó-Rural); Novos modelos enerxéticos no medio rural (Comunidades enerxéticas locais); Identificación de melloras para simplificar o funcionamento dos GDR</p>	
LIÑAS DE ACCIÓN CONCRETAS A TRABALLAR NA ESTRATEXIA 2020-2027	CONEXIÓN CON OUTRAS ESTRATEXIAS
1.-Nova cultura do monte	Pacto Verde Estratexia Biodiver. 2030
2.-Fomento do emprendemento na xuventude vinculada ao medio rural	Lei de recuperación de terras agrarias
3.-Novos modelos de produción e consumo enerxético no medio rural	Lei de cambio climático
4.-Estratexias de mitigación do cambio climático, especialmente na agricultura	Pacto Verde Estratexia Biodiver. 2030
5.-Promoción da alimentación saudable nas Escolas, mediante produtos locais, ecolóxicos e de tempada	Pacto Verde Estratexia granxa-mesa

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

6.-Identificación de melloras para simplificación funcionamento do LEADER	
POSIBLES VÍAS DE FINANCIACIÓN PARA ACCIÓNS	LIÑA DE ACCIÓN
Traballo en Rede (Gastos funcionamento)	1; 6
Visitas e reunións de intercambio de experiencias	4;
Animación LEADER (expedientes dos GDR de Animación)	
Proxectos de Cooperación	2; 5 (Eco Comedores, proxecto presentado)
Convocatoria Grupos Operativos de Innovación Agraria	
Outras vías de financiamento (outros programas)	3;

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F.1 ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DURANTE A ELABORACIÓN DA ESTRATEXIA	
COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS CON GDR COLINDANTES AO TERRITORIO	
GDR CO QUE SE TRABALLA NA COORDINACIÓN DE ESTRATEXIAS 2023-2027	
GDR SEITURA 22	
ACTUACIÓNS DE COORDINACIÓN DESENVOLVIDAS	Foto reunión
-Reunión coordinación de identificación de temas de interese para os dous GDR e canalizalos en proxectos na Convocatoria de Cooperación (09/09/2022)	
- Reunión de coordinación sobre os temas identificados (07/12/2022)	
XUSTIFICACIÓN DOS ÁMBITOS TEMÁTICOS DA COOPERACIÓN IDENTIFICADOS	
<p>Os GDR de Seitura 22 e Mariñas-Betanzos son limítrofes, polo que comparten elementos físicos en común, como é o Concello de Miño, que forma parte da Reserva de Biosfera Mariñas-Coruñesas, recoñecida pola UNESCO, sendo limítrofes as cuncas do Eume e a do río Mandeo, puidendo desenvolver actuacións de mellora da conectividade ecolóxica. O Parque Natural das Fragas do Eume e a Reserva de Biosfera Mariñas Coruñesas son espazos de elevado interese ambiental, con problemáticas semellantes.</p> <p>O Camiño Inglés atravesa ambos territorios, ofrecendo oportunidades para o deseño de novos produtos turísticos asociados ao EcoTurismo así como actuacións de mellora da paisaxe</p> <p>Ambos GDR participan en proxectos de Cooperación polo que tamén se podería transferir ese aprendizaxe sobre actuacións de dinamización do emprego no rural (NÓ-RURAL), sobre a comercialización en circuitos cortos (EcoComedores), novas estratexias para o monte (Son de Monte).</p>	
LIÑAS DE ACCIÓN CONCRETAS A TRABALLAR NA ESTRATEXIA 2020-2027	CONEXIÓN CON OUTRAS ESTRATEXIAS
1.-Mellora da conectividade ecolóxica entre os dous GDR a través das zonas limítrofes, ríos e borde litoral	
2.-Mellora da paisaxe, dos servizos e conectividade ecolóxica no Camiño Inglés	Estratexia Biodiv.2030
3.-Transferencia da aprendizaxe dos proxectos de Cooperación nos territorios (Ecocomedores da Biosfera, Conectando Biodiversidade, Nó-Rural, etc.)	Estratexia Granja-Mesa
4.-Formulación estratexias coordinadas de loita fronte ao cambio climático nas cuncas hidrográficas	Estratexia Biodiv.2030 Estrategia Nacional restauración ríos

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

5.-Mellora da venta de produtos alimentarios en circuitos cortos	Estratexia Granja-Mesa
6.-Recuperación de terras orientadas ao emprendemento no sector agrario e ao relevo xeneracional (colaboración coa Delegación Medio Rural na Coruña)	
POSIBLES VÍAS DE FINANCIACIÓN PARA ACCIÓNS	
	ACCIÓNS
Traballo en Rede (Gastos funcionamento)	5 ;
Visitas e reunións de intercambio de experiencias	3;4
Animación LEADER (expedientes dos GDR de Animación)	
Proxectos de Cooperación	1;2;6
Convocatoria Grupos Operativos de Innovación Agraria	
Outras Medidas do Plan Estratégico PAC GALICIA 2023-2027	
Outras vías de financiamento (Deputación Coruña, outros programas)	

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

F.4.2 Fichas anexas novas iniciativas

CONECTANDO BIODIVERSIDADE	
Antecedentes, xustificación e interese	<p>Proxecto de Cooperación desenvolvido nos anos 2022-2023 no que participa o GDR Seitura 22 e o GDR Mariñas-Betanzos, coa intención de avanzar nos obxectivos de conservación e biodiversidade establecidos na Estratexia Galega de Infraestrutura Verde.</p> <p>A través desta cooperación, preténdense resolver problemas comúns, promover a innovación e implementar medidas de protección e restauración dos hábitats e especies ameazadas, desenvolvendo: Actuacións concretas de mellora ambiental, da conectividade ecolóxica e da biodiversidade agraria; Deseñando proxectos técnicos de cara executarse no futuro, en colaboración coas administracións e outros axentes, e que redundarían nunha mellora cualitativa da conectividade ecolóxica; e Divulgando entre a sociedade o que é a Infraestrutura Verde, así como o a contribución que pode ter a Infraestrutura Verde na mellora da calidade de vida das persoas.</p>
Breve descrición do proxecto	De cara ao novo período 2023-2027 propónse continuar traballando neste proxecto co mesmo GDR cooperante, para avanzar nos retos ambientais fixados na estratexia: loita contra especies invasoras, mellora da conectividade ecolóxica, apoio a concellos para deseño de proxectos de mellora ambiental aliñados na Estratexia Leader, apoio na incorporación de melloras ambientais nas explotacións agrarias, apoio á implantación da Infraestrutura Verde, estratexias de compensación de CO2 no territorio.
Obxectivos	<ul style="list-style-type: none"> -Loita contra especies invasoras -Mellora da conectividade ecolóxica. -Apoio a concellos para deseño de proxectos de mellora ambiental aliñados na Estratexia Leader -Apoio na incorporación de melloras ambientais nas explotacións agrarias. -Apoio á implantación da Infraestrutura Verde. -Apoio no deseño de estratexias de compensación CO2 no territorio.
Entidades cooperantes	<p>GDR Seitura 22</p> <p>GDR Mariñas-Betanzos</p>
Valor engadido da cooperación	<p>Estos dous GDR traballan en espazos naturais emblemáticos, como son as Fragas do Eume e a Reserva de Biosfera Mariñas Coruñesas, ademais doutros espazos da Rede Natura 2000, sendo territorios colindantes, que no ano 2017 participaron no deseño da Rede de Infraestrutura Verde da Coruña:</p> <p>http://rebr.oapn.es/component/k2/item/26-diseno-de-la-estrategia-de-infraestructura-verde-del-area-de-a-coruna-2017-2018</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

<p>Acción a desenvolver</p>	<p>-Actuacións de mellora en campo de problemas ambientais (invasoras, recollida lixo, etc.)</p> <p>-Actuacións de formación e sensibilización con concellos e entidades.</p> <p>-Visitas e intercambio de experiencias e difusión das boas prácticas.</p> <p>-Elaboración de anteprojectos de mellora ambiental.</p>
<p>Repercusión</p>	<p>O proxecto permitirá traballar no curto prazo en actuacións concretas de mellora ambiental, no medio prazo mediante o apoio ao deseño de proxectos para os concellos.</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

NÓ-RURAL: EMPREGO E XUVENTUDE RURAL	
Antecedentes, xustificación e interese	Proxecto desenvolvido nos anos 2021 a 2023 a través de Cooperación, onde participan os GDR: Seitura 22; Mariñas-Betanzos, Terra Chá, Comarca de Lugo, Limia-Arnoia e Eu-Rural. O proxecto busca acompañar á xuventude interesada en coñecer mellor as oportunidades para desenvolver o seu proxecto profesional e persoal, facilitando o proceso de incorporación ao mundo rural.
Breve descripción do proxecto	A través desta rede continuarase animando a incorporación de persoas no sector primario, fomentando o emprendemento e a mellora da empregabilidade, conectando ás empresas das áreas rurais co talento da xuventude, e mellorando a coordinación e o traballo en rede con outros axentes. Especificamente se traballará en aproveitar as ferramentas da Lei de recuperación da terra agraria de Galicia (polígonos agroforestais, permutas, banco de explotacións, etc.), para animar o relevo xeracional na agricultura e apoiar na incorporación de “novos entrantes” no sector.
Obxectivos	Explotar as oportunidades que se abren coa Lei de recuperación da terra agraria de Galicia e as súas ferramentas, para favorecer o relevo xeracional e á incorporación de novas persoas ao medio rural, especificamente no sector agrario.
Entidades cooperantes	Seitura 22 Mariñas-Betanzos Terra Chá Comarca de Lugo Limia-Arnoia e Eu-Rural
Valor engadido da cooperación	Os GDR teñen identificada a necesidade de incorporar novas persoas ao sector agrario, así como no apartado E da Estratexia identificadas áreas susceptibles de aplicar as ferramentas da Lei de recuperación de terras, polo que o proxecto tratará de facilitar a posta en produción destas terras, vinculado ao relevo xeracional.
Accións a desenvolver	Actuacións de sensibilización para xóvenes sobre as oportunidades de emprego que se abren no medio rural e no sector agrario. Visitas a explotacións agrarias para analizar a súa viabilidade e posible sucesión. Apoio na posta en marcha de polígonos agroforestais, permutas e banco de explotacións.
Repercusión	Agárdase que o proxecto contribúa á recuperación de terras agrarias e a afrontar o problema do relevo xeracional na agricultura. Prestará especial atención ás novas persoas que se queiran incorporar ao sector agrario (Nuevos Entrantes)

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

SON DE MONTE	
	
Antecedentes, xustificación e interese	<p>No ano 2018, tras a devastadora ola de incendios que afectou a unha parte importante do país, 5 GDR de Galicia, decidimos iniciar un traballo ao redor da posta en valor do monte co obxectivo último de reducir o impacto dos lumes no territorio.</p> <p>Entendemos que a potencialidade do monte é inmensa e moita dela está sen explorar, estudar e sen a coordinación do sector.</p> <p>Así, presentouse unha primeira proposta a proxectos de cooperación entre GDR que foi aprobada, e o proxecto desenvolveuse con éxito entre os anos 2021 e 2022.</p>
Breve descripción do proxecto	<p>O obxectivo do proxecto é explorar diferentes modelos de posta en valor do monte, dende unha visión ampla e ambiciosa. O monte como xerador de biodiversidade, de madeira, de froitos, de fungos, de lecer, de cultura, patrimonio,...E isto é unha oportunidade de desenvolvemento dos nosos territorios.</p>
Obxectivos	<p>OBXECTIVO XERAL.</p> <p>Contribuír de xeito activo á valorización do monte, promovendo a recuperación das boas prácticas nos montes galegos,</p> <p>Obxectivo específicos.</p> <p>Contribuír á formación e ao coñecemento de boas practicas entre as comunidades de montes dos noso territorios.</p> <p>Deseño de modelos de xestión do monte en base á experiencia e os recursos locais.</p> <p>Elaborar material divulgativo de boas practicas na xestión do montes</p> <p>Aumentar a comunicación e a difusión da cultura do monte en Galicia</p>
Entidades cooperantes	GDR 3 Montes e Vales Orientais, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 10 A Limia Arnoia, GDR 13 Condado Paradanta, GDR14 EuRural. GDR 23 Mariñas-Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Entidade de coordinación	GDR Limia Arnoia
Orzamento	180.000 €

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

<p>Accións a desenvolver</p>	<p>C. Contribuír á formación e ao coñecemento de boas practicas entre as comunidade de montes dos nosos territorios Organización de 6 xornadas, unha en cada territorio participante, sobre o aproveitamento, problemáticas e/ou boas prácticas nos montes galegos. 5 Xornadas temáticas, unha por territorio Seminario final no gdr Limia Arnoia</p> <p>D. B Deseño de modelos de xestión do monte en base á experiencia e recursos locais. Execución de 6 iniciativas locais, a desenvolver en colaboración/participación con entidades locais que traballen no monte.</p> <p>Elaborar os protocolos de actuación aplicados en cada un dos modelos da acción que nos sirvan de material de divulgación e difusión do proxecto.</p> <p>E. Aumentar a comunicación e a difusión da cultura do monte en Galicia</p> <p>Creación de contidos e actualización da we sondemonte.gal Creación de contidos e actualización das rrss son de monte Creación de material para a prensa sobre o contido e evolución do proxecto.</p>
<p>Repercusión</p>	<p>A unión entre propiedade e xestión é cada vez máis feble. As masas forestais e agrícolas son abandonadas ao mesmo tempo que se abandona a vida e o traballo nas áreas rurais. Deste xeito, o propietario está cada vez máis afastado da súa propiedade (en termos de distancia, tempo e tamén de sentimento). Esta distancia fai que o coñecemento sobre o que e como actuar nas túas propiedades sexa cada vez menor.</p> <p>Co proxecto Son de Monte porase en marcha 5 Centros DeMonte aos que o propietario poida dirixirse para buscar asesoramento e información de como xestionar os seus montes e incluso se poidan facer propostas de xestión conxunta.</p>
<p>Entidades colaboradoras</p>	<p>Concello de Tomiño, Concello de As Neves, reserva da Biosfera Area de Allariz, Organización Galega de Comunidades de Montes, Asociación Galega de Tracción Animal, Comunidade de Montes monte Xalo, Cooperativa Carqueixa, Asociación de Gandeiros de A Fonsagrada (Asgafón), Cooperativa A Carqueixa, Unións Agrarias Becerreá, Comunidade de Montes Monte Grande II.</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

REDE ECO-COMEDORES GALICIA	
Antecedentes, xustificación e interese	A proposta de proxecto de cooperación xorde do proxecto de experiencias previas desde varios GDRs desde o ano 2019, buscando con este proxecto amplificarse a outros territorios de Galicia, buscando complementariedades e compartir aprendizaxes. Con esta actuación de cooperación se propón ampliar estas accións piloto, para apoiar e revisar os menús de cada centro que dispón da súa propia cociña, e favorecer a incorporación de produtos locais e de tempada.
Breve descrición do proxecto	A finalidade do proxecto é impulsar desde os Grupos de Desenvolvemento Rural (GDR) a incorporación de centros educativos ou outro tipo de centros comunitarios (residencias terceira idade, infancia, etc) nunha nova “Rede”, que se chamará Rede Eco-Comedores, coa finalidade de que inclúan nos seus menús produto local, de tempada e/ou ecolóxico.
Obxectivos	<p>Acompañar á comunidade escolar e outros centros residenciais durante o curso para revisar os menús de cada centro, analizando as necesidades e cambios que sería necesario aplicar para elaborar menús saudables, con produto local, de tempada e ecolóxico, sen que supoña un incremento económico da partida alimentaria.</p> <p>Facilitar o acceso aos produtos locais, mellorando a comercialización en circuitos curtos e o contacto entre as escolas e os agricultores/as que permita integrar estas producións no menú, coa correspondente diminución da pegada de carbono derivada do aforro nos transportes a grandes distancias dos alimentos.</p> <p>Divulgar e dar a coñecer o proxecto entre as familias e equipos xestores dos centros, e na sociedade en xeral, así como promover o cambio de modelo de consumo e cambios normativos que o favorezan.</p>
Entidades cooperantes	GDR 1 Terras de Miranda, GDR 2 Terra Chá, GDR 3 Montes e Vales Orientais, GDR 4 Comarca de Lugo, GDR 5 Miño-Ulla, GDR 9 Monteval, GDR 10 A Limia Arnoia, GDR11 Adercou, GDR 13 Condado Paradanta, GDR14 EuRural. GDR 20 Ulla Tambre Mandeo, GDR 21 Asdecomor, GDR 22 Costa da Morte, GDR 23 Mariñas-Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Valor engadido da cooperación	<p>Acompañar a aprendizaxe común no proceso de transición alimentaria</p> <p>Aumentar a visibilidade da produción local de alimentos, o papel dos agricultores no rural, así como o traballo desenvolvido dende a rda.</p> <p>Aproveitar sinerxías e complementariedades entre as distintas producións dos territorios participantes, reforzándose mutuamente. Facer visible conxuntamente a contribución que os alimentos poden facer para mitigar o cambio climático e manter viva a cultura rural.</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

<p>Accións a desenvolver</p>	<p>Asesoramento nutricional aos centros adheridos Accións de sensibilización, formación e talleres Apoio na organización de xornadas de menú con produto local e/ou ecolóxico Información e comunicación Apoio ao sector produtor e mellora da loxística</p>
<p>Repercusión</p>	<p>O fortalecemento das canles curtas de comercialización das producións locais contribuirá a reducir a pegada de carbono do sistema alimentario local en Galicia. O uso de produtos de tempada reducirá a pegada ecolóxica dos alimentos. O fomento da produción ecolóxica e de proximidade permitirá un mellor estado da biodiversidade ambiental.</p>

Estratexia de Desenvolvemento Local Participativa

CAMIÑOS A COMPOSTELA	
Antecedentes, xustificación e interese	Nas E.D.L.P. dos distintos GDR tense identificado o turismo e concretamente o Camiño de Santiago como motor de desenvolvemento dos territorios, así como o recurso que supón a cooperación con outros territorios como estratexia para acadar “economías a escala” e facer produtos ou servizos máis atractivos.
Breve descrición do proxecto	O proxecto consistiría na creación de paquetes turísticos coordinados e promoción conxunta de todos os territorios participantes no proxecto, a través de paquetes culturais do patrimonio.
Obxectivos	Promoción conxunta a través de paquetes culturais do patrimonio dos territorios participantes no proxecto. Centralización dos paquetes turísticos, podendo crearse unha nova marca que os identificase. Aplicación das novas tecnoloxías para a comercialización.
Entidades cooperantes	GDR 5 Miño-Ulla, GDR 21 Asdecomor, GDR 22 Costa da Morte, GDR 23 Mariñas-Betanzos, GDR 24 Seitura 22
Valor engadido da cooperación	A cooperación vai supor un valor engadido que se reflicta na utilización dunha metodoloxía común a tódolos territorios o cal determinará unha serie de beneficios para os territorios participantes: aforro de custes en promoción; paquetes turísticos máis compactos e completos; maior número de servizos para negociar volumes nos paquetes; complementariedade entre os destinos ofertados
Accións a desenvolver	Realización campañas promocionais de turismo en mercados específicos e especializados. Creación e posta no mercado dos paquetes (web; pasarela pagos).
Repercusión	O proxecto incide directamente na posta en valor do patrimonio natural existente nos territorios participantes mediante o turismo, polo que se pode dicir que afectará positivamente. A través desta iniciativa pódense crear novos “nichos de emprego” dando cabida a mulleres e mozos en postos de traballo de guías turísticos das comarcas. Así mesmo, as novas empresas de servizos que xurdan terán unha máis doada comercialización Todas as accións realizaríanse en colaboración directa cos xeodestinos dos territorios afectados.